

N:o 225.

Af friherre **C. Carlson Bonde**, med förslag till ändrad lydelse af 6 § regeringsformen.

Det torde vara öfverflödigt att erinra om, huru ofta inom den svenska Riksdagen den önskan blifvit uttalad att vid Konungens rådsbord erhålla en särskild målsman för landets näringar, i synnerhet den som i allmänhet kallas modernäringen eller jordbruket, hvars så betydelsefulla angelägenheter hittills saknat en sådan.

Då denna fråga senast förelåg till behandling, var det på grund af en kongl. proposition, som till och med utan vidare meningsskiljaktighet en gång blifvit godkänd, men då det hvilande förslaget till ändring i regeringsformen åter förelåg, föll detsamma på Första Kammarens motstånd, som hufvudsakligen framkallades utaf vissa formella skäl. Under diskussionen rörande denna fråga uttalades dock vid detta tillfälle allmänt den önskan, att, om äfven frågan skulle falla, den måtte falla framåt och snart återkomma. Åtta år hafva sedan dess förflutit och ännu hafva ty värr ej de uttalade förhoppningarna blifvit uppfyllda.

Mången har möjligen hoppats att vid denna riksdag få se något förslag till förändring af departementsindelningen framkomma från Kongl. Maj:t, sedan möjligheten att till ett departement sammanslå de båda försvarsdepartementen nu genom en särskild komité blifvit utredd och man genom en sådan åtgärd inom det nuvarande antalet statsråd, utan att minska

de konsultativa statsrådets antal, skulle kunna vinna plats för en särskild departementschef för jordbruk, handel och näringar. Något sådant förslag synes dock ej vara att från Kongl. Maj:t förvänta, hvarför det torde vara nödvändigt, att Riksdagen sjelf åter upptager frågan, för att det ej skall dröja allt för länge, innan den nödvändiga reformen införes.

Att frågan inom för jordbruket intresserade kretsar anses vara af stor betydelse, visas bland annat deraf, att hushållningssällskapens senast församlade ombud beslöto ingå till Kongl. Maj:t med en underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen inrättandet af ett sådant departement.

De skäl, som tala för detta oafvisliga behof, hafva så ofta inom Riksdagen blifvit framhållna och finnas uti dess protokoll mångenstädes återgifna, att deras upprepande synes mig vara öfverflödigt. Dock torde någon kunna invända, att förhållandena sedan 1888 blifvit förändrade och att rätt mycket vunnits för jordbrukets sak, derigenom att en särskild landtbruksstyrelse sedan dess blifvit inrättad och träd i stället för den såsom administrativ myndighet föräldrade landtbruksakademien. Jag vill i så fall endast erinra om, att det redan, då inrättandet af denna styrelse utaf Riksdagen beslöts, uttryckligen påpekades, att detta ej skulde få anses såsom en ersättning för ett särskildt jordbruksdepartement, utan endast såsom en början och inledning till erhållandet af en fullständigare organisation, och i öfverensstämmelse härmed blef också verket inrättadt. Med allt erkännande af den mycket gagnande verksamhet, som landtbruksstyrelsen under de senare åren utöfvat, tror jag dock, att man måste medgifva, att den ännu icke fullkomligt motsvarar sitt viktiga ändamål och att den fullkomliga enigheten inom högsta ledningen af jordbruksangelägenheterna ännu icke blifvit vunnit, då, som vi väl veta, landtbruksakademien fortfarande såsom sjelfständig myndighet eger att handhafva en del institutioner, hufvudsakligen i vetenskapligt syfte, men hvilkas särskiljande från öfriga jordbruksangelägenheter senast under loppet af denna riksdag vid behandlingen af en fråga visat sig medföra olägenheter och dessutom ofta stått hindrande i vägen för nödvändiga åtgärder till jordbrukets gagn och förkofran. Äfven en annan viktig fråga väntar ännu på sin lösning, hvilken troligen ej på något lyckligt sätt kan viinnas, förrän vi hafva erhållit ett särskildt jordbruksdepartement, nemligen sättet för ordnandet af den högsta ledningen utaf landets hästafvel. Olämpligheten af den nuvarande organisationen erkännes allmänt, men man strandar alltid på svårigheten att kunna få något bättre i stället, hvilket likväl troligen ganska lätt skulle kunna ordnas genom inrättandet af en byrå för dessa ärenden inom det föreslagna departementet.

Den oerhörda mångfald ärenden, som nu är hopad under civildepartementet, gör en omflyttning och utbrytning af en del deraf önskelig och nödvändig, ty det lär nog vara fullkomligt omöjligt att till chef för detta departement kunna få en person så kvalificerad, att han med fullständig sakkännedom och lika intresse kan följa ledningen och afgörandet af alla dessa olikartade ärenden. Man har äfven föreslagit att från civildepartementet utbryta samfärdsangelägenheterna och att för dessa och den del deraf, som nu hör till finansdepartementet, bilda ett nytt departement. Äfven detta vore onekligen för civildepartementet en beaktansvärd lättnad, och om samtidigt vissa andra ärenden derifrån lades under justitiedepartementet och åter andra från ecklesiastikdepartementet öfverlemnades till civildepartementet, så kunde detta senare mer än nu blifva ett verkligt departement för jordbruk, handel och näringar, hvarför en sådan utväg äfven vore möjlig; men samma mål vinnes och vinnes fullständigare och bättre, om till ett nytt departement förlades allt, som mer eller mindre berör jordbruk, handel och näringar, och om samtidigt äfven vissa andra omflyttningar af ärenden verkställdes, skulle civildepartementet kunna blifva hufvudsakligen ett departement för samfärdsangelägenheter.

Huru ärendena närmare skola mellan de olika departementen fördelas, anser jag mig dock icke böra vidare beröra eller föreslå, då det enligt regeringsformen o j tillkommer Riksdagen att derom besluta, utan detta skall af Konungen genom en särskildt utfärdad stadga bestämmas, ehuru väl de i grundlagen fastställda benämningarne på de särskilda departementen böra innebära en viss begränsning af denna Konungens rättighet.

På grund af hvad jag här ofvan anført, får jag hemställa,

att Riksdagen måtte för sin del besluta och såsom hvilande antaga följande förändrade lydelse af regeringsformens § 6:

Af statsrådets ledamöter skola sju vara chefer och föredragande, hvar för sitt departement, nemligen:

ministern för utrikes ärendena för utrikesdepartementet;

en chef för justitiedepartementet;

en för försvarsdepartementet, hvilken tillika vare Konungens rådgifvare i kommandomål;

en för civildepartementet;

en för finansdepartementet;

en för ecklesiastikdepartementet;
en för landtbruks-, industri- och handelsdepartementet;

den närmare fördelningen af ärendena, departementen emellan, bestämmes af Konungen genom en särskildt utfärdad, offentligen kungjord stadga.

Om remiss till konstitutionsutskottet anhålles.

Stockholm den 29 februari 1896.

Carl Carlson Bonde.
